informator

ZA BRUCOŠE BEOGRADSKOG UNIVERZITETA — 2007/2008

Studijski program! Ako ste mislili da ste upisali fakultet, prevarili ste se — vi ste u stvari upisali studijski program. Studijski program je, prema zakonu, skup obaveznih i izbornih studijskih predmeta, sa okvirnim sadržajem, čijim se savladavanjem stiče diploma. Svaki predmetni profesor treba da upozna studente sa konkretnim programom predmeta: načinom izvođenja nastave, predispitnim obavezama i oblikom ispita.

ESPB bodovi! Ovo je glavna *bolonjska* novotarija. Po *Bolonji*, radna nedelja studenta ne bi smela da traje duže od 40 sati. Bodovi su mera opterećenja studenta, i u teoriji bodovi bi trebalo da izražavaju koliko rada je potrebno uložiti da bi se savladao određeni predmet. Tokom jedne školske godine moguće je ostvariti 60 ESPB bodova. U praksi bodovi su određeni proizvoljno i najčešće ne izražavaju pravo opterećenje, koje je često znatno veće jer gradivo nije valjano reformisano.

Predavanja i vežbe! Prisustvovanje predavanjima i vežbama je uglavnom obavezno, a često se vodi i evidencija prisustvovanja.

Ispit! Nemoj da te zbuni što osim ESPB bodova (koji izražavaju opterećenje) postoje i poeni koji izražavaju kvalitet naučenog. Poeni se dobijaju za predispitne obaveze i za sam ispit, a na osnovu njih se formira ocena.

Uslov! Po zakonu, da bi budžetski student ostao na budžetu mora da ostvari 60 ESPB bodova. To znači da student mora da očisti godinu — da položi sve ispite. Sve ranije generacije su mogle da na narednu godinu prenesu par ispita. Zašto nama to nije dozvoljeno? Uprave fakulteta tvrde da je nama koji smo na *Bolonji* smanjeno gradivo u odnosu na ranije generacije. To je laž! Naime, oni su velike i teške predmete podelili na dva ili više jednosemestralnih predmeta, ali je ukupna količina gradiva ostala ista. Zašto očekuju od nas da očistimo godinu, iako to većina studenata iz prethodnih generacija nije mogla? Stvar je u tome što oni i ne očekuju da očistimo godinu, nego da padnemo na samofinansiranje. Njihov cilj je da u trećoj godini manje od 10% studenata i studentkinja bude na budžetu, tj. da ogromna većina bude na samofinansiranju, da bi uzeli što više para. Profesori, čiji je zadatak trebao da bude prenošenje znanja i iskustva, iskoristili su reformu da se obogate.

Tokom marta i aprila ove godine studenti su zahtevali da se na nekoliko prelaznih generacija primeni član 124. Zakona o visokom obrazovanju, po kome studenti koji upišu fakultet do dve godine nakon donošenja zakona imaju pravo da studiraju po uslovima i pravilima studija koji su postojali pre stupanja zakona na snagu. Nakon studentskih štrajkova i blokada Filozofskog, Arhitektonskog i Fakulteta likovnih umetnosti, uprava Univerziteta je obećala da će uslov biti 37 ESPB bodova i da će svi studenti koji ostvare 37 bodova biti na budžetu. Oni su svoje obećanje u velikoj meri već pogazili, jer mnogi studenti i dalje ne znaju da li treba da imaju 37, 40 ili 43 boda da bi mogli da upišu narednu godinu, ali uprkos tome uspeli smo da se izborimo da prva „bolonjska" generacija ne mora da očisti godinu. Pošto obim gradiva i dalje nije reformisan, to znači da i tvojoj generaciji predstoji borba. Ti treba da se izboriš da obim gradiva najzad bude usklađen sa opterećenjem koje treba da bude takvo da većina studenata završava studije u roku.

Rangiranje! Jedan od neizrečenih ciljeva reforme je nastojanje da nas ubede da smo jedni drugima konkurencija, a ne kolege. Po Zakonu, broj studenata na budžetu je fiksan, to znači da samofinansirajući student mora da čeka da neko od njegovih kolega sa budžeta padne na samofinansiranje, da bi on mogao da pređe na budžet. Uz to se i samofinansirajući forsiraju na međusobno takmičenje — samo oni koji se najbolje rangiraju će moći da se ubuže na budžet. Više nije dovoljno da ispuniš sve svoje obaveze i daš ispite! Samofinansirajući student ne može da pređe na budžet zahvaljujući svom uspehu, već jedino neuspehom svojih kolega. Ovakva reforma umesto kolegijalnog odnosa među studentima podstiče nezdravo rivalstvo i konkurenciju. Ne dozvoli da te ubede da ti kolege nisu kolege, nego protivnici. Oni žele da nas nateraju da se besomučno takmičimo među sobom da bi bili bolji od drugih i tako postali maskota Univerziteta, koji je postao maskota tržišta.

Jedan od zahteva skorašnjih studentskih protesta bio je brisanje stava 4. iz člana 88. Zakona o visokom obrazovanju, tj. ukidanje rangiranja među studentima. Posle protesta i blokade Arhitektonskog fakulteta (8–16. mart 2007) uprava Univerziteta u Beogradu je obećala da taj član zakona neće biti primenjivan u narednih par godina. To znači da ni u tvojoj generaciji ne bi smelo da bude rangiranja. Ti treba da se postaraš da uprava tvog fakulteta na prekrši ovo obećanje! Zahtevamo da nam se omogući da se bavimo učenjem, naukom i stvaralaštvom, a ne laktanjem i brojanjem bodova!

Reforma! Srbija je 2003. godine pristupila „Bolonjskom procesu" i zbog toga je morala da započne reformu visokog obrazovanja. Uostalom i bez „Bolonje" je bilo jasno da je ovom sistemu neophodna reforma. Studije su neefikasne, studira se po deset godina, gomila se nepotrebno gradivo, umesto razumevanja profesori zahtevaju bubanje podataka, a kao po pravilu, onaj profesor kod koga je prolaznost na ispitima najmanja misli da je glavna faca na fakultetu. I sama nastava je uglavnom neadekvatna zbog toga što se drži *ex cathedra* i odražava generalnu nezainteresovanost profesora za prenošenje znanja. Međutim ni jedan od ovih problema nije rešen, jer se reforma sprovodi pod geslom: „Sve ćemo da promenimo, kako se ništa ne bi promenilo!" Oni se ponašaju kao da samo izgovaranje reči „Bolonja" može da prevari ljude, da pomisle da se tu radi o nekakvom stvarnom kvalitetu studija. Nakon dve godine „reformi" na osnovu Zakona o visokom obrazovanju, rezultati su više nego razočaravajući, pogotovo ako se ima na umu da se nenormalno visoke školarine pravdaju navodnim „troškovima reformi". Dobar primer za to je činjenica da je u školskoj 2006/2007 god. svega 16% studenata prve godine uspelo da na vreme položi sve ispite iz prvog semestra. Rešenje nagomilanih problema ne leži u smanjenju uslova ili srozavanju kriterijuma na ispitima, već treba konačno početi sa ozbiljnim reformisanjem nastave i studijskih programa. Nije problem u razmaženim studentima, nego u razmaženim i pohlepnim profesorima, a odgovornost leži i na kriminalnom Ministarsvu prosvete.

Iz protesta u protest

Svima je poznato da su jesen 2006. i proleće 2007. bili obeleženi radikalnim studentskim protestima. Ono što je ove proteste izdvojilo od dotadašnjih studentskih protesta je to što je njihov karakter bio socijalni, a ne politički. Odbacivanje pojma školovanja kao robe na tržištu bilo je glavna tema koju je Studentski protest izneo pred javnost. To se najbolje može videti iz zvaničnih parola samog protesta: „Dole školarine!“ ili „Mi studiramo — oni profitiraju!“, a posebno: „Znanje nije roba!“. Najbitnija karakteristika protesta bila je njegov naglasak na kolektivnoj samoorganizaciji i insistiranje na nezavisnosti protesta od političkih partija i zvaničnih, korumpiranih studentskih organizacija. Odluke o aktivnostima protesta donošene su na studentskim zborovima, otvorenim za sve studente. Na njima su se pravili, menjali i formalizovali zahtevi i planovi protesta.

Zahtevi protesta bili su suprotstavljeni neoliberalnim reformama visokog školstva. Zbog potrebe da se makroekonomska stabilnost održava kroz restriktivnu budžetsku politiku, cena školovanja se sve više prebacuje na pojedinca: studenti su primorani da studiraju kurs koji mogu da „kupe“ na tržištu, da kupuju nove udžbenike za svaki predmet u svakoj godini studija, da plaćaju za prijavu ispita ili promenu ispitivača, da zarađuju za studiranje… Glavni zahtev protesta bio je smanjenje visine školarina i jasno utvrđivanje kriterijuma za njihovo određivanje.

Budući da početni protesti i pregovori sa državom i upravama fakulteta nisu urodili plodom, studenti su se odlučili na radikalizovanje protesta. Pokazalo se da je blokada najefikasniji metod protesta, i jedini kojim studenti mogu da nateraju nadležne na konkretne ustupke. Akcije su se nizale: upad u Rektorat tokom sednice kojoj su prisustvovali delegati svih univerziteta u Srbiji (6. novembar), blokada Filozofskog fakulteta (22–28. novembar), blokada Arhitektonskog fakulteta (8–16. mart), blokada Filozofskog fakulteta (15–17. mart), blokada Fakulteta likovnih umetnosti (19. mart–1. april), blokada rektorata (24–25. april). Kao rezulat blokada, školarina na Arhitektnoskom fakultetu je smanjena za 80 000 din. (33%), na Fakultetu likovnih umetnosti za 50 000 din. (33%), a Univerzitet je obećao da će uslov za upisivanje naredne godine u budžetskom statusu biti 37 ESPB bodova, kao i da narednih godina ukupan broj studenata na budžetu neće biti fikasan, tj. da neće biti njihovog rangiranja i ispadanja. Takođe, već nakon prve blokade Filozofskog fakulteta, Univerzitet je državi uputio zahtev za osmišljavanjem dugoročne strategije finansiranja viskog obrazovanja, u cilju smanjenja materijalnih troškova studenata. Tokom protesta krajem 2006. i početkom 2007. godine održano je četrnaest javnih protestnih okupljanja, preko 100 studentskih zborova na Filozofskom, Arhitektonskom, Filološkom, Fakultetu likovnih umetnosti i na drugim fakultetima. Preko 17 000 studenata Univerziteta u Beogradu je svojim potpisom podržalo zahteve protesta.

S obzirom na težak materijalni položaj većine građana i bezobzirnost svih nadležnih, jasno je da revolt na univerzitetima u Srbiji tek počinje. Zbog toga se moramo dobro organizovati na fakultetima i međusobno se povezati. Samo tako ćemo moći da uspešno odgovorimo na sve izazove sa kojima ćemo se suočiti u budućnosti.

Nastaviće se…

S obzirom da je uloga studenta privremena i da nam je svima cilj da što pre završimo studije, svaka nova generacija studenata mora sama da se aktivira u borbi za svoja prava, ne očekujući da će ljudi aktivni u nekom od ranijih protesta umesto njih voditi njihov protest. Pokretanje protesta je jednostavnije nego što se čini na prvi pogled. Na primer, ogroman studentski protest 1996/97. inicirao je jednocifren broj ljudi sa Filološkog fakulteta. Kao drugi primer možemo navesti skorašnje proteste koji su započeli deljenjem letaka i iniciranjem jednog zbora na Filozofskom fakultetu.

Za početak dovoljno je nekoliko ljudi koji će uočiti probleme zbog kojih je potrebna studentska akcija, a potom pokrenuti inicijativu da se napravi studentski protest. Treba razgovarati sa kolegama i motivisati ih da se aktiviraju, napraviti plakate i flajere, oblepiti fakultet, organizovati potpisivanje peticije. Organizovano jezgro, koje se u međuvremenu formiralo, saziva studentski zbor na kome obaveštava ljude o problemima, idejama, potrebama organizovanja protesta, i svi zajedno odlučuju o daljim aktivnostima. Na zboru se formiraju protestni odbor, radne grupe i delegira se pregovarački tim koji upravi iznosi stavove zbora. Najefikasnije akcije su protestna okupljanja, protestna šetnja, blokada fakulteta. Na svim okupljanjima treba prikupljati novčane priloge jer je to najbolji način za finansiranje protesta.

Kao samoorganizovanim studentima, uvek će vam postavljati pitanje legitimiteta, odnosno, ko vam je dao pravo da bilo koga zastupate. Zato je važno prikupiti što više potpisa podrške na peticiji na kojoj su istaknuti i zahtevi protesta. Ako na vašem fakultetu postoji korumpirani Studentski parlament slobodno ga proglasite nelegitimnim, tražite raspuštanje, jer vi ste ti koji zapravo imaju podršku studenata i samim tim potpuni legitimitet. Uostalom, za svega četiri meseca postojanja studentski parlamenti su se toliko srozali u očima studenata, da niko više neće ni da se kandiduje, a kamo li da glasa.

Da svaka naredna generacija ne bi počinjala od nule, bez kontinuiteta sa iskustvima prethodnih generacija, aktivisti Studentskog protesta 2006. i 2007. pripremili su ovaj informator i objavili knjigu u kojoj su skupili sva svoja iskustva bitna za organizovanje i vođenje studentskih protesta. Drage koleginice i kolege, želimo vam puno uspeha u borbi za svoja prava!

Knjiga „Borba za znanje“ obuhvata sve aspekte Studentskog protesta 2006. — od tumačenja, preko hronologije i dokumenata do izveštaja i svedočanstava. Zato se može reći da je ova knjiga jedinstveni udžbenik iz pobune, metoda borbe i funkcionisanja jednog studentskog protesta.

kontakt

http://protest.zbrka.net
studentskiprotest@gmail.com
063/712-666-2 • 064/274-3173